

1.

1970-ųjų balandis

Nacionalinis sveikatos institutas

Betesda, Merilandas

Sėdžiu apytuščiame vieno iš kelių Sveikatos instituto pastatų primamojo skyriaus laukiamajame ir galvoju, kad Patė labiau jaudinasi nei aš. Ji laiko pasisodinus ant kelių vienu metukų Džoną Polą ir be paliovos krutina kairę koją. Hanteris sėdi šalia ir laiko jai už rankos. Laukiamajame esame tik trys, o atvažiavę tokį ilgą kelią net iš Auter Bankso nebeturime apie ką kalbėti.

Duris pravėrė juodaplaukė moteris. Kortelėje ant jos balto chalato užrašyta pavardė: medicinos sesuo S. Beron.

– Karolina Siers, – pakvietė ji. Kalbėjo, kaip man pasirodė, šiaurietiška tarme, gerokai ryškesne nei Hanterio. Raidės *r* mano pavardėje beveik nebuvo girdėti.

– Aš, – atsakiau stodamasi nuo kėdės. – Ar gali kartu eiti ir mano sesuo su vyru?

– Mielai, – atsakė seselė. – Prašom su manim.

Ir mes visi trys – pirma aš, už manęs Hanteris su Pate – patraukėme paskui moterį ilgu tuščiu koridoriumi iki kabineto beveik

pačiame to koridoriaus gale. Kabinete pamačiau šešias puslankiu sustatytas kėdes. Daugiau baldų nebuvo, tik palei sieną visa eilė aukštų metalinių spintų dokumentų segtuvams.

– Prisėskite, – pasiūlė moteris.

Atsisėdau prie Patės ir Džono Polo. Šis jau buvo pradėjęs niurzgėti. Lyg angeliukas ramiai ištvėrė ilgiausią kelionę automobiliu, bet dabar jis – lygiai kaip ir mes – nebenustygo vietoje. Hanteris paėmė berniuką iš Patės glėbio ir pasisodinęs ant kelio pradėjo tyliai raminti.

– Aš esu Siuzana Beron, – prisistatė moteris, atsisėdusi ant kėdės ir pasidėjusi ant kelių aplanką su gnybtuku ir dokumentų segtuvą. Įsmeigusi žvilgsnį į mane kalbėjo toliau: – Esu viena iš šios programos kūrėjų, bet jūsų tyrime nedalyvausiu. Mano tikslas – surinkti kuo daugiau pirminės informacijos, suprantat?

Linkteliau.

Moteris atsivertė dokumentų segtuvą ir pažvelgusi į jį paklausė:

– Jums dvidešimt šešeri, tiesa?

– Taip.

– Ginekologas daktaras Maikelsas mums pateikė jūsų sveikatos išrašą. Jūs nėščia dvidešimt keturias ar dvidešimt penkias savaites. Tiesa?

– Taip.

– Jūsų nėštumas buvo sklandus iki pat šio tyrimo?

– Na, tiksliau – iki dviejų pastarųjų tyrimų, – pasakiau ir pasimuisčiau ant kėdės. Pavargau sėdėti. Maudė kojas. – Man jau prieš mėnesį gydytojas Maikelsas sakė, kad vaikelio širdies ritmas truputį sutrikęs, bet nieko baisaus. Tačiau per pastarąją apžiūrą gydytojas gerokai sunerimo.

– Aišku, – tarė seselė. – Nežinau, kiek jūs buvote informuota, bet norinčiųjų dalyvauti mūsų programoje sąrašas jau užpildytas. Šiuo metu turime tiek pacientų, kiek reikia. Tačiau jūsų svainis, –

moteris pažiūrėjo į Hanterį, – sugebėjo visus įtikinti ir jus įtraukėme į programą.

Pasilenkiau per Patę ir nusišypsojau Hanteriui. Jis sėdėjo droviai nuleidęs galvą. Moteris teisi. Jis tikrai moka įtikinti. Viską organizuoti. Turbūt nėra nieko, ko jis negalėtų padaryti. Išskyrus Džo. To, kas nutiko Džo, jau niekas nebepakeis.

– Taigi turite suprasti, kad mūsų programa dar tik prasideda, mes dar tik vertiname vaisiaus ultragarso tyrimo plusus ir minusus, – ėmė pasakoti moteris. – Prabėgs dar daug metų, kol šita nauja technologija bus pradėta taikyti kasdieniame gydytojų darbe, o mūsų regimi vaisiaus vaizdai kol kas dar labai neryškūs. Vis dėlto ir ankstesnė studija, ir keletas naujausių tyrimų kitose šalyse pateikė gana tikslių duomenų. Deja, ne visais atvejais, todėl turiu jus įspėti apie galimus ribojimus.

Linkteliau.

– Kitaip tariant, – toliau kalbėjo Siuzana, – gali būti taip, kad tyrimas ultragarsu parodys, jog kažkas negerai jūsų vaikelio širdutei. Šitas rezultatas gali būti netikslus. Antra vertus, tyrimas gali parodyti, kad viskas gerai, nors iš tiesų taip nėra. Noriu įsitikinti, ar jūs...

– Aš viską suprantu, – pasakiau jai. Hanteris man jau visa tai pasakojo. Paaiškino, kaip veikia ultragarasas. Negalėjau patikėti, kad įmanoma pamatyti kūdikį, kai jis – buvau visiškai tikra, kad ten jis, berniukas, mano mažasis Džo, – vis dar mano pilve. Hanteris ramino, kad visai neskaudės. Jis buvo daug apie tai skaitęs. Tyrimų trikampio parke – TTP – įkūrė nuosavą kompaniją ir pavadino ją Pulio technologinėmis konsultacijomis. Ten jis dirba su didžiuliais kompiuteriais. Turi prieigą prie įvairiausių technologijų ir medžiagų, ko mes – paprasti žmonės – negalim nė įsivaizduoti.

– Jūsų kūdikio tėvas, – tarė Siuzana, žvelgdama į aplanką ant kelių, – kaip sakė jūsų svainis, neseniai žuvo, tiesa?

– Vietname, – patikslinau. – Tuoj po Padėkos dienos.
 – Jums turbūt labai sunku, – pasakė ji. – Užjaučiu.
 – Apie kūdikį jis nieko nežinojo, – paaiškinau. – Vietname išbuvo vos porą savaičių.

Patė palietė man ranką. Ne tam, kad paguostų, o kad įspėtų: aš per daug kalbu. Kai pradėdu kalbėti apie Džo, nebegaliu sustoti. Kaip nesąžininga. Džo dirbo statybų inžinieriumi ir mes manėme, kad jo neskirs vykdyti kovinių veiksmų.

– Aš ir pati sužinojau, kad laukiوسي, prabėgus kelioms savaitėms po jo mirties, – pridūriau.

– Ar jums kas nors padės auginti vaiką? – paklausė Siuzana nukreipdama kalbą. Jos klausimo neišgirdau, nes mintimis jau buvau nuklydusi į tą dieną, kai prie savo namų slenksčio išvydau armijos kapitoną ir antrojo rango leitenantą. Jie man pranešė žinią, kurią išgirdus sulinko keliai.

– Taip, – atsakė už mane Patė.

– Taip, – pritarė ir Hanteris. – Mes jai padėsime.

– Dabar gyvenu su jais, – pasakiau grįžusi iš prisiminimų.

– O kur tai yra?

– Nags Hede, – atsakiau. – Auter Bankse.

Po Džo mirties iš Fort Brago persikėliau į šeimos vasarnamį prie jūros, jame jau kelerius metus gyvena Patė su Hanteriu. Tikėjausi pagyventi ten laikinai – pasiėmiau kelias savaites atostogų Rolio ligoninėje, kurioje dirbau fizioterapeute. Bet kai sužinojau, kad laukiوسي, ginekologas patarė kuo mažiau jaudintis, todėl Patė su Hanteriu pasiūlė likti pas juos, kiek norėsiu. Hanteris tris dienas per savaitę darbuojasi savo įmonėje Rolyje, o Patei, kaip suprantu, bus tik smagiau su manimi, kai jo nebus namie.

– Kur tas Auter Banksas? – paklausė Siuzana taisyklinga šiaurietiška tarme. Visi, gyvenantys žemiau Meisono–Diksono linijos, žino, kur yra Auter Banksas.

– Šiaurės Karolinoje, – atsakė Hanteris, man nespėjus prasižioti. – Šešios valandos kelio nuo čia.

– Toli teko važiuoti, – pasakė seselė.

– Man rūpi išsiaiškinti, ar mano kūdikis sveikas, – sugniaužiau sunertas ant kelių rankas.

Siuzana linktelėjo.

– Puiku, – pasakė. Paskui dar paklausinėjo, kaip jaučiuosi, ir aš atsakiau, kad normaliai. – O kaip kiti jūsų šeimos nariai? – vėl paklausė. – Ar dar turite brolių ar seserų?

– Tik Patę.

– O kaip Patė? – toliau kamantinėjo Siuzana. – Jūs tikros seserys, tiesa? Ar turite kokių sveikatos bėdų?

– Ne, neturiu, – atsakė Patė.

Siuzana vėl atsisuko į mane.

– O jūsų tėvai? Kokia jų sveikata?

– Abu žuvo per automobilio avariją, kai man buvo keturiolika, – atsakiau.

– O Dieve, – atsiduso Siuzana ir kažką užsirašė į aplanką ant kelių, tada vėl pakėlė akis į mane ir pridūrė: – Nelengva jūsų dalia.

Linktelėjau. Tikiuosi, šitas nėštumas neprisidės prie tų visų nesėkmių.

– Kaip jūsų velionio vyro tėvai? Kokia jų sveikata?

– Gera, – atsakiau prisiminusi savo žvalius, tenisą žaidžiančius uošvius. Jie gyvena Teksase ir apie kūdikį dar nieko nežino. Jau norėjau parašyti jiems ir pranešti šią žinią, bet gydytojas Mikelsas perspėjo, kad visko gali būti, todėl niekam ir nepasakojau, turiu įsitikinti, jog vaikeliai nieko blogo.

Siuzana dar šiek tiek paklausinėjo apie nėštumą. Jis nebuvo normalus, nors, tiesą pasakius, po Džo mirties buvau tokia nusiminusi, kad sielvarto požymių nebeskyriau nuo pablogėjusios nėštumo būklės. Būgštavau, kad mano sielvartas galėjo padaryti žalos kūdikiui.

Galiausiai Siuzana pakilo nuo kėdės.

– Eikite su manim, – pakvietė. – O judu, – pažvelgė į Patę su Hanteriu, – galite palaukti čia. Ten visi netilpsime.

Nuėjau su ja į mažą apžiūros kambarėlį: medinė kėdė, dvi taburetės su ratukais ir kažkoks didelis prietaisas su ekranu, panašiu į televizoriaus. Siuzana padavė man šviesiai mėlyną chalata.

– Liemenėlės galite nenusisegti, bet visa kita nusirenkite, – paliepė. – Apsivilkite taip, kad praskiepas būtų priekyje. Aš tuoj grįšiu.

Nusirengiau kaip liepiama ir atsiguliau ant apžiūros kušetės. Mano vaikelis neramiai sujudėjo. Jau kelias savaites jis spurda lyg akrobatas. Norėdama nuraminti uždėjau ranką ant pilvo. *Tau nieko blogo nėra*, – tyliai tariau. – *Tu esi tobulas*.

Siuzana grįžo su labai jaunu vyruku juodais vešliais plaukais, raginiais akiniais ir baltu chalatu.

– Laba diena, – pasisveikino jis. – Aš gydytojas Helovėjus, vienas iš mokslininkų, ir dabar atliksiu jums tyrimą ultragarsu. Seselė Beron jums viską paaiškino, taip?

– Tikriausiai, – atsakiau.

Siuzana padavė man kietos medžiagos paklodę, liepė atsigulti ir prisidengti ja pilvą.

– Ar jūsų vyras atvyko kartu su jumis? – paklausė gydytojas.

– Mano vyras žuvęs, – atsakiau gulėdama ant šaltos odinės kušetės. Gaila, kad gydytojas neužmetė akies į mano ligos istoriją. Dabar nereikėtų kartoti tų baisių žodžių. Pirštais pasukiojau žiedus ant kairės rankos.

– Oi, – ištarė jis. – Užjaučiu jus.

– Su ja atvažiavo sesuo su vyru, – pasakė Siuzana. – Jos svainis – tas Hanteris Pulis, su kuriuo kalbėjote, pamenate? Jis atvyko čia su žmona.

– A, taip, – linktelėjo gydytojas. – Svainis – puikus jūsų užtarėjas, tiesa? – paklausė bejausmiu balsu. Nesupratau, ar žavisi tuo, kad Hanteris atkaklus, ar jį smerkia.

– Taip, – atsakiau. Esu dėkinga Hanteriui už jo atkaklumą.

Siuzana nutraukė nuo mano didžiulio pilvo paklodę. Sunku patikėti, kad liko dar keli nėštumo mėnesiai. Gydytojas Helovėjus čiurkštelėjo ant pilvo šalto glitais skysčio ir ėmė vedžioti kažkokiu švelniu plokščiu daikčiuku. Siuzana prigesino kabineto šviesas ir mažame ekrane pamačiau keistus nesuprantamus vaizdus. Abu su gydytoju pasilenkė prie ekrano ir net prisimerkę išžiūrėjo. Jų galvos man užstojo vaizdą, bet kartkarčiais vis tiek pavykdavo tame ekrane pamatyti keistai judančius reginius. Jeigu ten ir buvo mano vaikelio atvaizdas, aš vis tiek jo nežiūrėjau. Nepajėgiau suprasti, ką jie mato tame ekrane.

Geras dvi minutes nė vienas iš jų nepratarė nė žodžio, o gydytojas Helovėjus vis vedžiojo mano pilvu tą prietaisėlį, spustelėdamas stipriau tai šen, tai ten. *Ką matot?* – norėjosi paklausti, bet ir toliau gulėjau ramiai, nejudėdama. Nuo ekrano sklindančioje šviesoje mačiau susirūpinusį gydytojo Helovėjaus veidą. Paskui jis parodė kažką Siuzanai ekrane ir jie kalbėjosi tyliai, man vos girdimai. Bet aš vis tiek nieko nesupratau. Ji irgi kažką jam parodė ir tyliai sumurmėjo atsakydama. Mano širdis daužėsi krūtinėje. Atrodė, iššoks.

– Ar galite ką nors man pasakyti? – galiausiai paklausiau.

Regis, jie manęs neišgirdo ir abu toliau baksnojo pirštais ekraną, tyliai tarpusavy murredami.

Prabėgus, kaip man atrodė, gana daug laiko, gydytojas Helovėjus patraukė nuo mano pilvo tą prietaisėlį, o Siuzana baltu rankšluostuku nuvalė glitų skystį.

– Ką pamatėte? – paklausiau pasikėlus ant alkūnių.

– Dabar apsirenkite, paskui drauge su jūsų artimaisiais aptarsime, ką matėme, – atsakė gydytojas Helovėjus. Žvilgčiojau tai į Siuzaną, tai į jį, norėjau, kad nors katras į mane pažiūrėtų, bet jie, regis, bijojo pažvelgti man į akis.

– Ką jūs ten pamatėte? – vėl paklausiau gydytojo, nes mane jau pradėjo imti panika. – Kas paaikškėjo? Ką išvydote?

– Apsirenkite, tada ir pakalbėsime, – pasakė jis gerokai niuresniu balsu nei iki apžiūros. – Padariau keletą nuotraukų, parodysiu, kai vėl susitiksime.

Gydytojas Helovėjus atėjo į tą nedidelį kabinetą su puslankiu sustatytomis kėdėmis. Kur dingo Siuzana, nežinau. Šįkart atsisėdau tarp Patės ir Hanterio, mažasis Džonas Polas jau snaudė Patės glėbyje. Pristačiau jiems gydytoją, bet jis kažkodėl nusprendė kalbėtis su Hanteriu, o ne su manimi.

– Bijau, kad vaikelis turi rimtų širdelės bėdų, – pasakė jis ir padavė Hanteriui kelias neryškias nespalvotas nuotraukas.

– Ką turite omeny? – paklausiau stengdamasi atkreipti į save gydytojo dėmesį. Juk vaiko laukiuosi aš, o ne kas kitas.

Hanteris padavė nuotraukas man ir Patė pasilenkė prie manęs pažiūrėti.

– Ar galima ką nors spręsti iš šitų... keistų nuotraukų? – paklausė ji.

– Dažnai sunku pasakyti, kas tiksliai matyti tokiose nuotraukose, nes vaizdas gan neryškus, – atsakė gydytojas Helovėjus. – Tačiau jūsų atveju, – pagaliau jis atsisuko į mane ir tarė: – Mes matome vieną gana aiškų dalyką. Manau, net ir jūs galėtumėte pamatyti, kas jūsų vaikeliiui negerai, – ir gydytojas su kėde prisitraukė arčiau mūsų. Pirštu parodė kažkokį pilką raizginį nuotraukoje. – Jūsų vaikelis turi ryškiai išreikštą aortos vožtuvo stenozę, – pasakė. – Bijau, kad vėliau dėl to gali išsivystyti kairiosios širdies hipoplazijos sindromas.

– Ar tai labai blogai? – paklausė Patė, o aš negalėjau atitraukti akių nuo tos neryškios nuotraukos, joje ieškojau savo vaikelio atvaizdo. Ir neradau. Niekaip nesupratau, kaip galima net ir labai išsimokslinusiame bei įgudusiame šiose nuotraukose įžiūrėti mano vaikelį, o juo labiau pamatyti jo širdelę.

– Bijau, kad tai nepagydoma, – pasakė gydytojas Helovėjus.

Man apmirė širdis krūtinėje.

– Ne! – sušukau ir pajutau ant peties Hanterio ranką.

– Nepagydoma! – sušuko ir Patė.

– Ar įmanoma ką nors pasakyti iš šitų nuotraukų? – bandžiau prieštarauti, nes tas gydytojas ėmė man labai nebepatikti. – Tai tik paprastas tyrimas. Seselė... kaip ten jos pavardė... Siuzana... sakė, kad tuo aparatu – ultragarsu – gauta informacija gali būti klaidinanti. Kad jis dar tik bandomas ir...

– Dažnai taip ir būna, – visai ramiai nutraukė mane gydytojas Helovėjus. Jis ir vėl žiūrėjo į Hanterį, ne į mane, ir aš norėjau įspirti jam, kad prisimintų, jog kalbame apie *mano* vaiką, o ne apie kieno kito. – Tačiau šiuo konkrečiu atveju, – toliau kalbėjo jis, – mums pavyko pamatyti itin aiškų jūsų kūdikio širdelės vaizdą ir aš nė kiek neabejoju diagnoze. Man labai gaila.

Visi ilgai nepratarėme nė žodžio.

– Ar galima bus operuoti gimusį vaikėlį? – galiausiai paklausiau.

– Jūsų kūdikis – mergytė, – patikslino gydytojas. – Ne, nebūs galima. Bijau, kad jai jau niekas nebepadės.

Mergytė! Man tai buvo nė kiek ne mažesnė naujiena, nei išgirsti apie jo... jos širdelės bėdą, ir aš iškart panūdau ginti savo vaiką. Vėl pažvelgiau į tas kvailas nuotraukas ant kelių. Kokio velnio mes čia važiuome. Nekenčiu šito gydytojo. Nekenčiu Siuzanos Beron. Tą akimirką ėmiau nekęsti net Hanterio, kam prikalbino čia važiuoti.

– Negaliu netekti šito kūdikio, – išlemenau. – Jis... ji – vienintelis man likęs ryšys su vyru.

– Tu turi mus, mieloji, – vos tramdydama ašaras guodė Patė, ir aš supratau, kad puikiausiai žino, jog nei ji, nei Hanteris negrąžins man to, kas prarasta.

– Ką siūlote? – paklausė Hanteris, lyg ir jis su žmona būtų laukę vaiko.

– Galite mėginti išnešioti kūdikį, – pasakė gydytojas Helovėjus. – Mergytė gali išgyventi iki pat nėštumo pabaigos, bet turėdama šį sindromą ji gali mirti vos gimusi. Arba jus gali ištikti priešlaikinis gimdymas, – pridūrė jis. – Gyvenate Šiaurės Karolijoje. Turite teisę į legalų abortą dėl vaisiaus anomalijų, bet jūsų nėštumui jau dvidešimt keturios savaitės, todėl ši procedūra būtų nelengva...

– Ne! – sušukau. – Šito aš nedarysiu. Kas, jeigu jūs klystate?

– Suprantu, susitaikyti su tuo labai sunku, – tarė gydytojas. – Bet rankose laikote akivaizdų įrodymą, – jis mostelėjo ranka į neaiškią mano vaikelio nuotrauką. Laikiau ją už kraštelio ir stengiausi nežiūrėti. Jeigu nematysiu, galėsiu apsimesti, kad ir toliau nešioju sveiką Džo kūdikį. Jeigu nematysiu, galėsiu apsimesti, kad ši valanda buvo tik blogas sapnas.